

1. PROJE ALANI ve KONUSU

İstanbul Boğazı, Karadeniz ile Marmara'yı bağlayan bir su yolu olmanın ötesinde sahip olduğu tarihi ve kültürel değeri ve kendine özgü silueti ile bir kent simgesi değerindedir. İki kıtayı bir araya getiren boğazda yer alan her bir semt, kentin iki yakasında yaşayan insanlar için aynı zamanda diğer yakaya geçişi sağlayan bir ulaşım aracı olarak kullanılan vapur iskelelerine de ev sahipliği yapar.

İBB tarihi vapur iskelelerinin kullanıcı kapasiteleri, İstanbul'un büyüyen ve genişleyen metropol yaşantısı içerisinde zamanla yetersiz kaldığından, bu iskeleler yanında özelleşmiş bazı özel birimlerle ulaşım ağı desteklenmeye başlamıştır. Kullanılan bu ulaşım birimlerinin çoğu; bir iskele niteliği taşımanın ötesinde çoğu zaman yalnızca bağımsız ve kopuk bir turnike geçiş sistemi ile kıyıyı kapatan alanlara dönüşmüş durumdadır.

Bu bağlamda, 2022-2023 Bahar Dönemi içerisinde yürütülecek olan MIM102 Tasarım Stüdyosu II dersi için; **Beşiktaş, Kadıköy ve Üsküdar tarihi vapur iskeleleri yanında yer alan motor iskelelerinin** (Dentur) mevcut alanları seçilmiştir. Bu alanlar üzerinde tasarım yaparken, tarihi İBB Vapur İskeleleri'nin mevcut halinin korunması son derecede önemli olup Dentur'a ait motor iskelesi birimleri ise yok sayılacaktır. Bu alanlarda yapılacak yeni iskele tasarım önerilerinin; meydanla bütünleşik ve kıyıyı kesintiye uğratmayan bir odak noktası niteliğinde olması beklenmektedir.

2. DERSİN İÇERİĞİ

Dersin içeriği, suya temas eden bir kamusal mekân arayışı ile İstanbul Boğaz'ı kıyılarında noktasal olarak seçilen alanlarda; kıyı ile kenti bir araya getiren, tarihi ve kültürel değerleri önemseyen, yalnızca bir geçiş değil bir durak noktası olabilen bir iskele tasarımı yapılmasıdır.

Bu bağlamda; mimari fikir kapsamında form, işlev ve mekân ilişkisi tasarlamak, yapı ve strüktürel sistem farkındalığını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, arazi ve çevre verilerini kullanmak (doğa ile tasarım, topografyayı tasarımda kullanmak, güneş/rüzgâr ve diğer iklimsel faktörler), sosyal faktörlerle mekânsal ihtiyaçların ilişkisini algılamak ve tasarımın kavramsal arka planını her aşamada etkin biçimde düşünmek amaçlanmaktadır. Tüm tasarım stüdyolarında, bütünsel yaklaşım çerçevesinde, yukarıda bahsedilen faktörlerden bazıları daha çok önemsenmektedir. Tasarım Stüdyosu II 'de ise mimari süreci anlama ve tasarım yöntem ve tekniklerini geliştirmek öncelikli faktörlerdendir.

3. DERSİN AMACI

Mimari proje üretmede süreçler, yaklaşımlar, metodlar'ın yetkinlik seviyesinde ele alındığı; bina bilgisi içeriklerinin irdelendiği; fonksiyon-biçim-form ve konteks/bağlam ilişkileri hakkında anlama seviyesinde becerilerin kazandırıldığı; estetik farkındalık kazanımlarının sağlandığı bir atölyedir. Karmaşık olmayan bir yapı çözümü ile kentsel ve peyzaj yakın çevre problemleri üzerinde de durulur. Amaç, yapılacak iskele tasarımı ile **İstanbul Boğazı kıyılarında, hem ulaşım potansiyeli hem de tarihi değeri açısından önemli bir yere olan Beşiktaş, Üsküdar ve Kadıköy motor iskelelerinin kentin kullanıcı gereksinimlerine, çevresel verilere ve yere özgü tasarım ilkelerine uygun bir biçimde yeniden düşünülmesidir**. Bu bağlamda seçili alanlarda yer alan tarihi vapur iskeleleri ile yan yana bulunan niteliksiz motor iskelelerinin; hem bir ulaşım noktası olarak mevcut işlevini koruması hem de bir kamusal odak haline getirilmek üzere yeniden işlevlendirilmesi beklenmektedir.

Atölye, öğrencileri yer okuma/anlama/analiz etme becerilerinde farkındalık seviyesinden anlama seviyesine; mimari anlatım dili bilgi ve becerilerinde / plan, kesit, cephe, perspektif çizimlerinin çeşitli ölçeklerde sunum ve çeşitli tekniklerde ifade etme becerilerinde yetkinlik seviyesine ulaştırmayı hedefler.

İhtiyaç Programı;

Yapılacak olan iskele tasarımı için **ihtiyaç programı/gereklilikler** şu şekildedir:

- **Bekleme Salonu:** Bekleme alanı içerisinde planlanan sirkülasyon kurgusu önemlidir. Turnike girişleri, ayakta bekleyen yolcu alanı, oturma alanları, vapura binış kapıları ile ıslak hacimler, ATMler, büfe, kitap/gazete satış alanlarının işlevsel ilişkileri iyi kurgulanmalıdır.
- **Turnikeler (Bekleme / Yol Tarafı):** Bekleme salonunun %15-%20'si kadar alana sahip olabilir.
- **Yönetim Ofisi Birimi:** İskele Sorumlusu ve 2 yardımcı personel için düşünülmelidir.
- **Büfe ve Kitap/Gazete vb. Satış Birimi**
- **Islak Hacimler (WC):** Bekleme alanı ve yönetim kısmı için ortak olarak düşünülebilir.
- **Servis Birimleri:** Temizlik Odası ve Teknik Ekipman Deposu
- **Deniz Tarafı (Rıhtım):** Açık alanları ile birlikte düşünülmelidir. Giriş, çıkış denetimi ve sirkülasyon kurgusu önemlidir. Gerekli güvenlik önlemleri düşünülmüş olarak tasarlanmalıdır.

- **Ek Kamusal İşlev:** Verilen gerekliliklere ek olarak her öğrencinin kendi konseptine uygun bir işlev önerisini ihtiyaç programına dahil etmesi beklenmektedir. Önerilen ek kamusal işlevin, yapılan çevre analizlerinin bir sentezi olarak, alanın ve kullanıcısının ihtiyaçlarına cevap vermesi beklenmektedir. Ayrıca bu ek işlevin, projenin konseptini ortaya koyması ve yapılan tasarımı bir kıyı odağı haline getirmesi beklenmektedir.

Öncelikli hedefler;

- Mevcut bağlamı anlamak ve katkıda bulunmak
- Kentsel silueti korumaya yönelik olarak önlemler almak
- Verilen kavram ve konu çerçevesinde mimari tasarım yaklaşımları geliştirmek
- Kentsel organizasyon ağını ve işlev ilişkisini mimari tasarım ilkeleri ile destekleyerek geliştirmek
- Mimari anlatım dili bilgi ve becerilerini stüdyonun her aşamasında yeterli bir yetkinlik düzeyinde aktarmak
- Çevresel, fiziksel ve sosyo-kültürel açıdan sürdürülebilirlik farkındalığı yüksek çalışmalar geliştirmek
- Malzeme konusunda farkındalıklar geliştirmek
- Çalışma maketi kavramını özümsemek, iki boyutlu çizim ve üç boyutlu tasarım yaklaşımlarını bir arada yürütmek

Proje zorunlulukları;

- Mevcut çevreyi fiziksel, sosyal, görsel, tarihi ve coğrafi açıdan anlamak ve diagramlar, şemalar, kısa filmler, kolajlar ve storyboard'larla betimleyerek anlatmak
- Verilen konuya uygun ihtiyaç programını oluşturmak
- Verilen alan ve yakın çevresinin vaziyet planını, arazi kesitini ve sokak ve silüetlerini oluşturmak ve alınan yerleşim kararlarını ilgili çizimler üzerinden ifade etmek
- Konsept anlatımı ve kavram kullanımını alternatif ifade tekniklerine(eskiz, fotoğraf, video, storyboard, şema, kavram bulutu, pictogram, kısa film vb.) başvurarak hazırlamak ve bu ifade tekniklerini konuyu anlama, analiz, tasarıma başlama ve fikir geliştirme aşamalarının her birinde kullanmak
- Öneri tasarımın yakın çevre ile olan ilişkilerini “kentsel ve mekânsal kavramlar” ile açıklamak
- Kütle kompozisyonu kararlarında “biçimsel organizasyonlar”ı kullanmak
- İç-dış mekan, özel-yarı özel, genel alan, mahremiyet-kamusalılık, mekânsal boşluk, yönelim, manzara, ışık-güneş-su konularının kütle tasarımlarına referans olması
- Kütlelerde yer alan işlevlerin organizasyonunu (yatay ve dikeyde) nedenleri ve gereklilikleri ile birlikte düşünerek tasarıma yansıtmak
- Mimari anlatım kurallarına uygun olarak teknik çizimleri yapmak
- Ölçek ve malzeme kullanımına uygun maket çalışmalarını aşama aşama geliştirmek

4. DERSİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dersin değerlendirmesi, tüm sürece bağlı olup, dönem içi ve dönem sonu değerlendirmelerinin bir bütünüdür. Dönem sonu notu, dönemin tüm haftalarının ve yapılan ara jüriler ve final jüri değerlendirmelerinin bir parçası olduğundan bu derste bütünleme sınavı geçerli değildir.

Ara jüriler ve final jürilerinde değerlendirme notları, MIM102 kodlu Tasarım Stüdyosu II'nin yürütücüleri ve konuk jüri üyelerinin verdikleri notların ortalamaları alınarak belirlenecektir.

Öğrencilerin dönem içi notları, son notun %40'ını (%10 Eskiz Sınavı-%30 I. Ara Jüri) oluşturacaktır. Dersin yürütücüleri, final jürisindeki değerlendirmelerinde öğrencilerin derse katılımlarını ve dönem içi ve ara jüri performanslarını da göz önüne alacaktır. Dönem içi jüri notlaması (+) veya (-) şeklinde yapılacak ve öğrencinin güncel performans seviyesini yansıtacaktır. Dönem sonu final jürisi son notun %50'sini oluşturacaktır. Tüm stüdyo çalışmaları, ödevler, grup çalışmaları, stüdyo katılımı ve performansı son notu etkileyecektir.

5. TESLİM KRİTERLERİ

Tüm öğrenciler dönem içinde yaptıkları çalışmalarını ve posterlerini tek bir pdf dosya şeklinde teslim etmekle yükümlüdür. Öğrenciler, stüdyo kritikleri ve dönem içi haftalık çalışmaları/ara jüri / dönem sonu jürisi için hazırlayacakları tüm eskiz ve takdimleri el çizimi ile yapmak zorundadır. Yıl içinde yapılan bütün üretimlerini, aşamalarını da gösterir bir biçimde yıl sonu jürisinde yanlarında bulunduracaklardır. Poster, maket ve istenilenleri listesinde yer alan teslim şartlarını yerine getirmeyen öğrenciler son jüriye alınmayacaktır.

Derse Katılım ve Kurallar:

Derse katılım, teslim edilen ve tartışılan çalışmalar üzerinden değerlendirilecek olup, sadece atölyede fiziken bulunmak derse katılım için yeterli sayılmayacaktır. Ders içi çalışmalarını göstermeyen öğrenci "derse katılmamış" hükmündedir.

Derse katılım oranının %80'den az olması halinde öğrencinin dersi, DZ harf notu ile sonuçlandırılır ve öğrenci dönem sonu sınavına giremez. %80 devam zorunluluğu ile öğrencinin devamsızlık hakkı 3 haftalık ders saatine (18 ders saatine) tekabül etmektedir.

Mazeretli devamsızlık hakkı %20 oranında olup 3 haftalık ders saatine (18 ders saatine) eş değerdir. Ancak mazeretli olduğuna dair rapor getirilmeli ve en fazla 5 gün içinde teslim edilmelidir.

Bu nedenle derslere katılıp atölye içerisinde düzenli bir biçimde çalışmak, haftalık ödevleri zamanında yapmak ve dersin öğretim elemanlarından düzenli bir biçimde kritik almak büyük önem taşımaktadır.

Final Tesliminde İstenilenler:

Dönem sonunda öğrencilerden;

- Çevre Analizleri Paftası

Konsept Paftası-Düşünce eskizleri, kolajlar, kavram şemaları, storyboardlar, diagramlar, tasarım kararları, malzeme seçimleri, sistem kurgusu.

- Genel Yerleşme Kararları

Yol örüntüsü ve hiyerarşisi, binaların dağılımları ve konumları, kamusal alanların konumları, yerleşmenin sınır eşikleri ve komşu arsalar ile ilişkileri vb. temel yerleşme kararlarını ifade edecek şekilde çizilecek (1/500 veya 1/200 ölçek);

-Vaziyet planı,

-En az 1 adet arazi kesiti,

- Hem kıyıdan hem de yoldan olmak üzere 2 adet siluet.

- Ön Tasarım

2 boyutlu veya 3 boyutlu eskizler, çizimler, maketler üzerinden geliştirilen öneriler, karar alma ve fikir geliştirme sürecine ilişkin veriler

- Mimari Proje Çizimleri

-1/100 ölçekli tüm kot planları,

-En az bir adet kesit,

-Tüm görünüşler,

-İç ve dış mekân perspektifleri.

- Maketler

-Çalışma Maketleri (Dönem boyunca yapılan tüm maketler)

-Son Yerleşim Maketi, çevresi ile birlikte (1/200 ya da 1/500 ölçek)

-Yapı Maketi (1/100 ölçek)

6. ÇALIŞMA TAKVİMİ

1. HAFTA

02.03.2023

Atölye çalışması konusunun aktarımı, proje gruplarının ilan edilmesi.

“YER” okuma çalışmalarına ve nihai projeye yönelik yöntem ve beklentilerin iletilmesi.

Proje alanlarının tüm öğrenciler ve öğretim elemanları ile “dijital imkanlar” aracılığıyla gezilmesi ve proje alanlarının öğrenciler arasında paylaştırılması.

2. HAFTA	09.03.2023	Proje alanının tamamına dair değerlendirmelerin sunulması.
		Fonksiyona ilişkin örneklerin incelenmesi.
		Analiz türlerinin ve grupların belirlenmesi.
3. HAFTA	16.03.2023	Analiz paftalarının sunumu.
		Sentez:
		Projeye çıktı olacağı düşünülen noktaların pafta haline getirilmesi.
4. HAFTA	23.03.2023	Bireysel proje alanlarının fiziksel ve sosyal çevresiyle kurduğu ilişkilerin tespitlerin ve incelemelerin bağlamsal yaklaşımlarla değerlendirilmesi.
		Örneklerin değerlendirilmesi, mimari fikirler üzerine tartışma.
		Analizler üzerinden alınan genel tasarım kararlarının tartışılması
5. HAFTA	06.04.2023	Fikir eskizleri ve kütle maketi çalışmaları.
		ESKİZ SINAVI (Tüm öğrencilerin Teams üzerinden kameralarını açarak sınava hazır olmaları beklenmektedir.)
		Farklı tasarım önerilerini içeren plan, kesit ve görünüş lekeleri.
6. HAFTA	13.04.2023	Yapılan eskizlerin tüm öğrenciler ve öğretim elemanlarının katılımı ile değerlendirilmesi.
		Kavramsal maketler üzerinden tasarım önerilerinin tartışılması.
		Tasarımı belirleyecek kavramlar (projenin konsepti) üzerinden leke çalışmalarına devam edilmesi.
7. HAFTA	20.04.2023	Ölçekli plan çizimi.
7. HAFTA	20.04.2023	Resmi Tatil – Ramazan Bayramı Arifesi
8. HAFTA	27.04.2023	1.ARA JÜRİ
9. HAFTA	04.05.2023	Tasarım probleminin 2/3 boyutlu eskizler, çizimler, maketler üzerinden çalışılması (1/100)
10. HAFTA	11.05.2023	Tasarım probleminin 2/3 boyutlu eskizler, çizimler, maketler üzerinden çalışılması (1/100)

11. HAFTA	18.05.2023	Tasarım probleminin 2/3 boyutlu eskizler, çizimler, maketler üzerinden çalışılması (1/100)
12. HAFTA	25.05.2023	Tasarım probleminin 2/3 boyutlu eskizler, çizimler, maketler üzerinden çalışılması (1/100)
13. HAFTA	01.06.2023	Projenin temsili üzerine denemeler, çalışmalar
14. HAFTA	08.06.2023	Projenin temsili üzerine denemeler, çalışmalar
15. HAFTA		FİNAL JÜRİSİ

7. OKUMALAR VE ÖRNEK İNCELEMELERİ

- Köksal, A., (2011.) Bir İmge Olarak İstanbul Silueti. Erişim: <https://www.arkitera.com/gorus/bir-imge-olarak-istanbulun-silueti/>
- İskelerin Tarihçesi ve Sefer Tarifeleri İçin; Şehir Hatları. Erişim: <https://www.sehirhatlari.istanbul/tr>
- Acımert, M. T. Ve Soygeniş, M. (2017). Kabataş İskelesi Üzerine Parametrik Bir Model Önerisi. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aarch/issue/42330/509316>
- Boğaz İskeleri Vapura Hasret. Erişim <https://core.ac.uk/download/pdf/38305833.pdf>